

MIRZO ULUG'BEK ILMIY-MADANIY ME'ROSI

Axatova Zohira Aktam qizi, Kamoliddin Behzod nomidagi Milliy rassomlik va dizayn instituti, San'atshunoslik va muzeyshunoslik fakulteti, San'atshunoslik (tasviriy va amaliy san'at) yo'nalishi 3 bosqich talabasi

zohiraaxatova5@gmail.com

+998901267420

Annotatsiya: Mazkur maqolada Muhammad Tarag'ay ibn Shohrux Mirzo Ulug'bek Ko'ragoniyning avlodlariga qoldirgan ilmiy-madaniy me'rosi va shu xususda astronomiya to'g'risida yozgan kitoblari, qurdirgan madrasalari, o'z davrining yirik observatoriyasi to'grisida hamda mustaqillikdan so'ng sharq va g'arb olamida uning nomiga qilingan bir qator loyihalar to'g'risida so'z boradi.

Kalit so'zlar: Mirzo Ulug'bek, Ziji jadidi Ko'ragoniy, Risolayi Ulug'bek, Tarixi arba, Astronomiya, Rasadxona, Sekstant, Madrasa, Temuriy shahzoda.

НАУЧНОЕ И КУЛЬТУРНОЕ НАСЛЕДИЕ МИРЗО УЛУГБЕКА

Ахатова Захира Актам дочь, студентка Национального института живописи и дизайна имени Камолиддина Бехзода, факультет искусствоведения и музейоведения, искусствоведение (изобразительное и прикладное искусство)

3 ступень

zohiraaxatova5@gmail.com

+998901267420

Аннотация: В данной статье научное и культурное наследие Мухаммада Тарагай ибн Шахруха Мирзы Улугбека Корагони, оставленное его потомкам, и написанные им книги об астрономии, построенные им медресе, крупная

обсерватория своего времени и после обретения независимости, говорится о ряде реализованных проектов. во имя его в восточном и западном мире.

Ключевые слова: Мирзо Улугбек, Зизи Джадиди Корагоний, Рисолаи Улугбек, Тарихи Арба, Астрономия, Обсерватория, Секстант, Медресе, Тимуридский князь.

MIRZO ULUGBEK SCIENTIFIC AND CULTURAL HERITAGE

Akhatova Zahira Aktam daughter, a student of the National Institute of Painting and Design named after Kamoliddin Behzod, Faculty of Art Studies and Museum Studies, Art Studies (fine and applied arts) 3rd stage

zohiraaxatova5@gmail.com

[+998901267420](tel:+998901267420)

Annotation: In this article, about the scientific and cultural heritage left to the descendants of Muhammad Taragai ibn Shahrukh Mirza Ulugbek Koragoni, and about the books he wrote about astronomy, the madrasahs he built, the large observatory of his time, and about independence then in the eastern and western world it is mentioned about a number of projects made in his name.

Key words: Mirzo Ulug'bek, Zizhi Jadidi Ko'ragoniy, Risolayi Ulug'bek, Tarihi Arba, Astronomy, Observatory, Sextant, Madrasah, Timurid Prince

Kirish

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning Oliy Majlisga murojaatnomasida tasdiqlanganidek, "Biz o'z oldimizga mamlakatimizda Uchinchi Renessans poydevorini barpo etishdek ulug' maqsadni qo'ygan ekanmiz, buning uchun yangi Xorazmiylar, Beruniylar, Ibn Sinolar, Ulug'beklar, Navoiy va Boburlarni tarbiyalab beradigan muhit va sharoitlarni yaratishimiz kerak. Bunda, avvalo, ta'lim va tarbiyani rivojlantirish, sog'lom turmush tarzini qaror toptirish, ilm- fan va

innovatsiyalarni taraqqiy ettirish milliy g'oyamizning asosiy ustunlari bo'lib xizmat qilishi lozim"[¹.b.2]

Asosiy qism

Islom olamining yetuk namoyondasi Muhammad Tarag'ay ibn Shohrux Mirzo Ulug'bek Ko'ragoniy qoldirgan boy ilmiy me'rosining to'rttasi bizgacha yetib keldi. Ularning eng asosiysi, ma'lum va mashhuri uning "Zij" asari bo'lib, bu asar "Ziji Ulug'bek", "Ziji jadidi Guragoniy" deb ham ataladi, bu asarda "...1118 yulduzning o'rni va holati aniqlab berilgan.[².b.159] "Zij"dan tashqari uning qalamiga mansub matematik asari "Bir daraja sinusini aniqlash haqida risola", astronomiyaga oid "Risolayi Ulug'bek" (yagona nusxasi Hindistonda, Aligarh universiteti kutubxonasida saqlanadi) va tarixga doir "Tarixi arba ulus" ("To'rt ulus tarixi") asaridir. U Alisher Navoiyning "Majolis un-nafois" asaridan namunalari keltirib o'tgan.[³] Mirzo Ulug'bek haqida juda ko'p zamondoshlari tomonidan siyrati, ta'lim va davlat boshqaruvida tutgan yo'li beqiyos baholab, bayon qilingan. Davlatshoh Samarqandiy "Tazkirat-ush shuaro" asarida shunday yozgan; Olim, odil, g'olib va himmatli podshoh Ulug'bek Ko'ragon yulduzlar ilmida osmon qadar yuksalib bordi, maoniy ilmida qilni qirq yordi. Uning davrida fozillar martabasi cho'qqiga ko'tarilgan. Fozillaru hakimlarning yakdil fikrlari shuki, islomiyat zamonida, balki Iskandar Zulqarnayn davridan to shu damgacha Ulug'bek Ko'ragondek olim va podshoh saltanat taxtida o'tirmagan. U otasi Shohruh bahodir hukmronligi davrida Samarqand va Movarounnahrni qirq yil mustaqil idora etdi."[⁴.b.11]

Ulug'bek madrasasi Movarounnahr hukmdori, buyuk olim va munajjim Mirzo Ulug'bekning buyrug'iga ko'ra 1417-1420 yillarda qurilgan. Ushbu madrasa Markaziy Osiyoda saqlanib qolgan eng qadimgi o'quv yurti binosidir.[⁵] Madrasa uch yil davomida qurilgan, bitishiga yaqin qolganda qurilishda ishlayotganlar Ulug'bekdan

¹ O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning Oliy majlisga murojaatnomasi. Xalq so'zi.

2020 yil 30 dekabr, №276. 2-bet

² Muhammadjon Qodirov, "Uchinchi renessans haqida ba'zi mulohazalar", "[Oriental renaissance: Innovative educational, natural and social sciences journal](#)", 2021-yil, mart, №1, 2 son, 159-bet

³ <https://oz.sputniknews.uz/amp/20230306/mirzo-ulugbek-haqida-32678249.html>

⁴ Samadov Xurshid O'lmasjonovich, "Mirzo Ulug'bekning jahon ilmiga qo'shgan hissi", "Talqin va tadqiqotlar" ilmiy-uslubiy jurnali, 2022-yil, №14. 11-13-betlar.

⁵ <https://meros.uz/object/ulugbek-madrasasi>

kim mudarris etib tayinlanadi, deb so'raydilar. Ulug'bek bu lavozimga barcha ilmlardan xabardor odamni topajagini aytadi. Shu yerdagi g'ishtlar orasida chang-loy kiyimda o'tirgan Mavlono Muhammad Havofiy Ulug'bekning so'zlarini eshitib, shu mansabga o'zi munosibligini aytadi. Ulug'bek unga savollar berib, qoniqarli javob olganidan so'ng, uning bilimlaridan qanoat hosil qiladi va uni hammomga olib borib cho'miltirish va yaxshi kiyimlar kiyintirishni buyuradi. Madrasa ochilishida Mavlono Muhammad mudarris sifatida birinchi ma'ruzani o'qiydi. Bunda 90 olim va talaba hozir bo'lgan bo'lsa ham ma'ruzani faqat Ulug'bek bilan Qozizoda Rumiyy ikkovlari tushunadilar, xolos.[⁶]

Ulug'bek davrida ilm fan ta'lim juda yaxshi yo'lga qo'yilgan. Ulug'bek akademiyasida olimlar faqat astronomiya bo'yicha emas, balki matematika, falsafa, tarix va boshqa fanlarga oid tadqiqotlar ham olib borishgan. Astronomiyadan darsni Qozizoda Rumiyy o'tgan. O'qish 15-16 yil davom etgan va uni bitirganlarga sanad (shahodotnoma) berilgan. Madrasa kirish peshtoqi ichki ravoq kitobasi tepa qismida kufiy xatida "Buyulik Allohga xos", "Kuch-qudrat Allohnikiidir" kalimalari yozilgan. Pastida suls xatida "Tavhid" kalimasi bitilgan.[⁷.b.19]

Madrasalarda tartib-intizomga alohida e'tibor berilgan. Nizomni buzgan talabaga 3 marta ogohlantirish berilgan, agar yana qoidani buzsa madrasadan haydalgan. Madrasaning ichki hayotiga oid masalalar mutavvali, mudarrislardan iborat hay'at kengashi hal qilgan.[⁸] Madrasaning moliyaviy masalasi vaqf mulklaridan qoplangan, 3 ming tilla va ovqatlig uchun 30 yuk g'alla yillik sadr, mutavvaliga ajratilgan, har bir mudarrisga yiliga 1200 tilla va 24 yuk bug'doy yoki arpa, talabalarga to'lanadigan nafaqaga kelsak, a'loga 24 tilla va 5 yuk miqdorida don, avsatga 16 tilla va 4 yuk miqdorida g'alla, adnoga 3 yuk miqdorida don[⁹] berilgan.

XV asrda Samarqanddagi Mirzo Ulug'bek qurdirgan rasadxonada kattagina globus bo'lgan. Bu haqda mashhur fransuz faylasufi, yozuvchi va tarixchi olim Volter (1694-1778): "Ulug'bek Samarqandda bo'lib akademiyaga asos soldi. Yer sharini o'lchashni buyurdi va astronomiyaga oid jadvallarni tuzdi", - deb yozgan. Unda iqlimlarning chegaralari, tog'lar, cho'llar, dengizlar va daryolar ko'rsatilgan. Sharq

⁶ <https://m.aniq.uz/uz/yangiliklar/ulugbek-madrasasida-birinchi-dars-qachon-utilgan>

⁷ Abdulahad Muhammadjonov, "Temur va Temuriylar saltanati", T:Qomuslar, 1994-yil, Toshkent 115-116 betlar

⁸ Nabiyev Muhammadali Qahramon o'g'li, "O'rta asrlarda madrasalar faoliyati va ularda o'qitilgan fanlar", "Talqin va tahlil" Respublika ilmiy-uslubiy jurnal, 2022-yil №8, 20-bet

⁹ I.Jabborov, "Antik madaniyat va ma'naviyat xazinasini" T:O'zbekiston 1999-yil, 201-203 betlar

Renessansning ikkinchi davrida yaratilgan falsafiy, badiiy tafakkur rivojining yorqin namunasi Alisher Navoiy ijodida o'z ifodasini topgan.^[10] Binobarin, dunyodagi ikkinchi globusni Samarqand astronomlari yasashgan. Ulug'bekning o'limidan keyin u mutaassiblar tomonidan yo'qotilgan. Tarixiy manbalarning guvohlik berishicha, Ulug'bek Samarqandda balandligi 50 metrli quyosh soati yasagan. Ushbu noyob soat ham saqlanib qolmagan. O'zbekiston Fanlar akademiyasi Sharqshunoslik instituti qo'lyozmalar fondida Mirzo Ulug'bekning samarqandlik xattot Azizullo tomonidan nasx xatida taxminan 1439-yilda, Ulug'bek 45 yoshda bo'lganida ko'chirilgan "Ziji Ko'ragoniy"si saqlanmoqda. Qo'lyozma sahifalarida Ulug'bekning tuzatishlari ham bor. Ushbu tuzatishlar uning dastxati, yozuvi haqida ma'lumot beradi.^[11] Ulug'bek akademiyasida ishlagan atoqli astronom Ali Qushchi (Mavlono Aloviddin Ali ibn Muhammad Qushchi (1403-1474) o'zidan matematika va astronomiyaga bag'ishlagan dunyoga mashhur ilmiy ishlarini qoldirdi. U yil fasllarining o'zgarishini Yerning Quyoshga yaqinlashishi natijasida Quyosh nurlarining Yer sathiga ta'siri bilan bog'liq deb hisoblagan, Quyoshning tutilishi jarayonini ilmiy nuqtai nazaridan aniqlagan.^[12] b.111-112]

Ulug'bek davrida Samarqandning Registon maydoni shakllandi, "Masjidi Muqatta", 210 gumbazli Ko'kaldosh jome masjidi qad ko'tardi. Shohizindada ayrim maqbaralar. Shahrisabzda Ko'kgumbaz masjidi, "Chilustun" va "Chinnixona" saroylari uning davrida qurildi. XV asrning ikkinchi yarmida Samarqandda Xo'ja Ahror madrasasi, Ishratxona, Oqsaroy maqbaralari bunyod qilindi.^[13] Ulug'bek davrida gumbaz osti tuzilmalarning yangi xillari ishlab chiqildi. Aniq fanlardagi yutuqlar me'morchilik yodgorliklarida aniq ko'rinadi (Shohizinda, Ahmad Yassaviy. Go'ri Amir maqbaralari, Bibixonim masjidi, Ulug'bek madrasasi). Ularning old tomoni va ichki qiyofasi rejalarini tuzishda me'moriy shakllarning umumiy uyg'unligini belgilovchi geometrik tuzilmalarning aniq o'zaro nisbati bor. Bezak va sayqal ishlari ham bino qurilishi jarayonida baravar amalga oshirilgan.^[14] b.77] Registon maydoni kunbotar tomonda barpo etilgan bo'lib, madrasa ikki qavatli, 54 ta hujradan iborat bo'lgan, har bir hujra qaznoq (omborxona), yotoqxona va darsxonadan iborat bo'lgan.

¹⁰ Muhammadjon Qodirov, "Uchinchi renessans haqida ba'zi mulohazalar", "Oriental renaissance: innovative, educational natural and social sciences journal", 2021-yil, №1, 2-son, 159-bet

¹¹ <https://nuu.uz/mirzo-ulugbek-haqida-siz-bilmagan-12-muhim-malumot/>

¹² Vafoeva Gulrux Baxodir qizi, "Yuksak ma'naviyatli yoshlarni tarbiyalashda o'rta Osiyo allomalarining ilmiy me'roslarining o'rni", "Academic research in educational sciences", 2021-yil, 2-jild, 6-soni, 111-112 betlar

¹³ Qodirov B. "Amir Temur madaniyat va ilm-fan homiysi", "Ijodiy parvoz" gazetasi, 2018-yil, aprel, 4(60)son.

¹⁴ Salayev Temurbek Alisherovich, "Amir Temur va Temuriylar davri me'morchilik obidalari", "Science and innovation" xalqaro ilmiy jurnal, 2022-yil, №2, 77-bet.

Hujralarda jami 100-110 nafar tolibi ilmlar yashagan va tahsil olgan. Bino loyihasi Mirzo Ulug'bek otasi Shohruh Mirzoning saroy me'mori Qavomiddin She'roziy bo'lgan. Shamsiddin Muhammad Havofiy yetakchi mudarris bo'lgan.

Mirzo Ulug'bek tomonidan "Rasadxona 1424-1429-yillarda qurilgan. "Boburnoma" asaridagi ma'lumotlarga ko'ra "rasadxona tuzilishi silindr shaklida bo'lgan. Uning balandligi 30,4 metr bo'lib, 3 qavatdan iborat edi. Silindr diametri 46,40 metrni tashkil qilgan. Inshoot Temuriylar davri me'morchiligi uslublariga ko'ra qad rostlagan. Uni qurishda alohida e'tibor rasadxonaning seysmik mustahkam bo'lishiga qaratilgan. Shu bois, u bunyod etilgan sertosh tepalik 2,5 metr kovlanib, o'rni pishgan g'isht bilan qoplangan. Hosil bo'lgan bu maxsus yerga mustahkam qilib burchak radiusi hamda vaqtni o'lchash asbobi, ya'ni sekstant o'rnatiladi. Sekstant shunday o'rnatilgan edi-ki, bir qarashda uning o'rnashgan joyi noodatiy bo'lib, u janubdan sharqqa tomon yulduzlar yo'nalishini ko'rsatar edi. Aynan ana shunday tuzilishga ega bo'lgani uchun ham, olimning kuzatish va hisob-kitoblari hayratlanarli aniqlikka ega bo'lgan. Sekstant ustida barpo etilgan aylana shakldagi binoda bir qancha asosiy va yordamchi xonalardan iborat bo'lgan. Rasadxona Ulug'bek va uning izdoshlari uchun 20 yildan oshiqroq vaqt davomida "Alma-mater", ilmiy markaz bo'lib kelgan.^[15] Bosh tarzi maydonga qaragan, mahobatli peshtoq mujassamotida keng toqili ravog (balandligi 16,5 m.), uning 2 yonida guldastalar (balandligi 32 m.) bor. Ravog tepasidagi yulduzli osmon aks etgan qanos bezaklari o'ziga xosdir. Guldasta tepasi muqarnas, sharafalar bilan yakunlangan. Peshtoq ravog'i cheti morpech shaklida, tokchasidagi namoyonlar o'ziga xos uslubda pardoqlangan. Peshtog'i, guldastasi va tashqi devorlarida girih naqshining turli betakror namunalar aks etgan. Ganchkori panjaralar orqali xonaga yorug'lik tushib turadi. Moviy va ko'k koshin hamda sopol gishtlar vositasida Samarqanddagi Ulug'bek madrasasi geometrik naqshlar bilan bezatilgan devor sathi yozuvlar bilan o'zaro uyg'unlashib, ko'zga yaqqol tashlanib turadi.^[16]

Mustaqillikdan so'ng Mirzo Ulug'bek xotirasini ulug'lash uchun qator ishlar amalga oshirildi.

F. Shomukarramovanning "Mirzo Ulug'bekning hayoti va ijodi XX asr tarixshunosligida" deb nomlangan monografiyasida XX asr boshlaridan to 2012-yilga qadar bo'lgan uch tarixshunoslik davrida buyuk olim va davlat arbobi Mirzo Ulug'bek

¹⁵ <https://corp.uzairways.com/uz/muhammad-taragay-mirzo-ulugbek-koragoniy-1394-1449>

¹⁶ [Ulug'bek madrasasi \(Samarqand\) - Vikipediya](#)

hayoti hamda faoliyatini o'rganish dinamikasi ko'rib chiqiladi. Kitobda Mirzo Ulug'bekning astronomiyaga sohasidagi kashfiyotlari, tarix ilmiga qo'shgan hissasi, shuningdek, u hukmronlik qilgan davr siyosiy va madaniy hayoti yoritilgan katta hajmdagi ilmiy tarixiy adabiyotlar tahlil qilinadi.^[17]

1966-yilda O'zbekistonda „Ulug'bek yulduzi“ filmi suratga olindi.^[18]

1967-Bastakor [Aleksey Kozlovskiy](#) „Ulug'bek“ operasini yozadi. (Toshkent, 1942, 2-nashr 1958). Yozuvchi va shoir Xurshid Davron „Sohibqironning nabirasi“ (1994) qissasi va „Alg'ul yulduzi yoki Ulug'bekning so'nggi kuni“ pyesasini yozadi.^[19]

1968- 2020-yil iyul oyida Samarqand davlat universiteti rahbariyati Qozon federal universitetining rossiyalik olimlari bilan birgalikda Ulug'bek madrasasi ochilganining 600 yilligiga bag'ishlangan xalqaro konferensiya o'tkazildi.^[20]

1969-2023-yilda [Tuluza](#) shahrida joylashgan Fransiya Fuqarolik milliy aviatsiyasi instituti hududida buyuk astronom olim, matematik va davlat arbobi Mirzo Ulug'bek haykali ochildi.^[21]

Xulosa

Ayni damda jahon ma'naviyati va ma'rifatida o'z o'rinlariga ega bo'lgan bobokalonlarimizni teran anglash, o'rganish vaqti keldi. Afsuski, salkam 150 yillik mustamlakachilik, 70 yillik totatitar tuzum hukmronligi davrida respublikamiz yosh avlodi, Birinchi prezidentimiz Islom Karimov aytganidek, „...necha yillar bizni tariximizdan, dinimizdan, ma'naviy merosimizdan g'ofil etishga urindilar, - natijada ular o'z xalqining tarixini, uning boy tabiiy-ilmiy, ijtimoiy-falsafiy, axloqiy madaniyatidan bahramand bo'lish, o'rganishdan mahrum bo'lib keldi.“^[22] Darhaqiqat o'z tarixini bilmagan xalqning kelajagi ham bo'lmaydi. Yuqorida keltirilgan ma'lumotlardan xulosa qiladigan bo'lsak buyuk bobolarimizning bizga qoldirgan ilmiy-madaniy me'rosi haqiqatda buyukdir. Ularning ilmiy me'roslaridan hozirgi zamon bilan uyg'unlashtirgan holda o'rganish har bir tolibi ilm uchun muhimdir.

¹⁷ B. A. Usmonov. „Amir temur va temuriylar davri siyosiy tarixi“, 2024-yil,

¹⁸ „«Звезда Улугбека» (фильм)“. Qaraldi: 2012-yil 10-aprel.

¹⁹ https://uz.m.wikipedia.org/wiki/Mirzo_Ulug'bek

²⁰ „КФУ принял участие в Международной научной онлайн-конференции «Самаркандский государственный университет – приемник Медресе Улугбека» | Media portal – Kazanskiy (Privoljskiy) ...“. 2020-yil 1-oktyabrda asl nusxadan [arxivlangan](#). Qaraldi: 2020-yil 3-dekabr.

²¹ „Fransiyaning aviakosmik poytaxtiga Mirzo Ulug'bek haykali o'rnatildi“ (o'zbekcha). oz.sputniknews.uz (2023-yil 3-mart). Qaraldi: 7-noyabr 2023-yil.

²² Karimov I.A. „Tarixiy xotirasiz kelajak yo'q“ T:Sharq. 1998-yil

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning Oliy majlisga murojaatnomasi. Xalq so'zi.
2020 yil 30 dekabr, №276. 2-bet
2. Muhammadjon Qodirov, "Uchinchi renessans haqida ba'zi mulohazalar", "Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences journal", 2021-yil, mart, №1, 2 son, 159-bet
3. <https://oz.sputniknews.uz/amp/20230306/mirzo-ulugbek-haqida-32678249.html>
4. Samadov Xurshid O'lmasjonovich, "Mirzo Ulug'bekning jahon ilmiga qo'shgan hissasi", "Talqin va tadqiqotlar" ilmiy-uslubiy jurnali, 2022-yil, №14. 11-13-betlar.
5. <https://meros.uz/object/ulugbek-madrasasi>
6. <https://m.aniiq.uz/uz/yangiliklar/ulugbek-madrasasida-birinchi-dars-qachon-utilgan>
7. Abdulahad Muhammadjonov, "Temur va Temuriylar saltanati", T:Qomuslar, 1994-yil, Toshkent 115-116 betlar
8. Nabiyeu Muhammadali Qahramon o'g'li, "O'rta asrlarda madrasalar faoliyati va ularda o'qitilgan fanlar", "Talqin va tahlil" Respublika ilmiy-uslubiy jurnal, 2022-yil №8, 20-bet
9. I.Jabborov, "Antik madaniyat va ma'naviyat xazinasini" T:O'zbekiston 1999-yil, 201-203 betlar
10. Muhammadjon Qodirov, "Uchinchi renessans haqida ba'zi mulohazalar", "Oriental renaissance: innovative, educational natural and social sciences journal", 2021-yil, №1, 2-son, 159-bet
11. <https://nuu.uz/mirzo-ulugbek-haqida-siz-bilmagan-12-muhim-malumat/>
12. Vafoeva Gulrux Baxodir qizi, "Yuksak ma'naviyatli yoshlarni tarbiyalashda o'rta Osiyo allomalarining ilmiy me'roslarining o'rni", "Academic research in educational sciences", 2021-yil, 2-jild, 6-soni, 111-112 betlar
13. Qodirov B. "Amir Temur madaniyat va ilm-fan homiysi", "Ijodiy parvoz" gazetasi, 2018-yil, aprel, 4(60)son.

14. Salayev Temurbek Alisherovich, “Amir Temur va Temuriylar davri me’morlik obidalari”, “Science and innovation” xalqaro ilmiy jurnal, 2022-yil, №2, 77-bet.
15. <https://corp.uzairways.com/uz/muhammad-taragay-mirzo-ulugbek-koragoniy> 1394-1449
16. [Ulug‘bek madrasasi \(Samarqand\) - Vikipediya](#)
17. B. A. Usmonov. “Amir temur va temuriylar davri siyosiy tarixi”, 2024-yil,
18. „«Звезда Улугбека» (фильм)“. Qaraldi: 2012-yil 10-aprel.
19. [„КФУ принял участие в Международной научной онлайн-конференции](#)
20. [“Самаркандский государственный университет – преемник Медресе Улугбека» | Media portal – Kazanskiy \(Privoljskiy\) ...“](#). 2020-yil 1-oktyabrda asl nusxadan [arxivlangan](#). Qaraldi: 2020-yil 3-dekabr.
21. [„Fransiyaning aviakosmik poytaxtiga Mirzo Ulug‘bek haykali o‘rnatildi“](#) (o‘zbekcha). oz.sputniknews.uz (2023-yil 3-mart). Qaraldi: 7-noyabr 2023-yil.
22. Karimov I.A. “Tarixiy xotirasiz kelajak yo‘q” T:Sharq. 1998-yil

**Research Science and
Innovation House**

